

**LIETUVOS BANKO
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

SPRENDIMAS

DĖL X. X. IR AAS „BTA BALTIC INSURANCE COMPANY“ GINČO NAGRINĖJIMO

2024-10-29 Nr. 429-219
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjo ir AAS „BTA Baltic Insurance Company“, veikiančios Lietuvoje per įsteigtą filialą, (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

(*Duomenys neskelbiami*) (toliau – draudėja) ir draudikas Statinio statybos, rekonstravimo, remonto, atnaujinimo (modernizavimo), griovimo ar kultūros paveldo statinio tvarkomųjų statybos darbų ir civilinės atsakomybės privalomojo draudimo taisyklių¹ (toliau – Taisyklės) pagrindu sudarė draudimo sutartį (toliau – Draudimo sutartis), kuria buvo apdrausti draudėjos turtiniai interesai, susiję su jos civiline atsakomybe už tretiesiems asmenims padarytą žalą, atsiradusią šalių nustatyto draudimo apsaugos laikotarpiu dėl atliekamų ir (arba) atliktų apdraustų darbų.

Draudikas buvo informuotas apie 2022 m. liepos 21 d. įvykį (toliau – Įvykis), kai dėl sklype, esančiame adresu: (*duomenys neskelbiami*), vykdomų pastato statybos darbų (draudėja veikė kaip generalinė rangovė) buvo apgadintas pareiškėjui priklausantis butas, esantis gretimame sklype, adresu: (*duomenys neskelbiami*), (toliau – Butas). Pareiškėjas draudikui nurodė, kad dėl Įvykio Butas tapo avarinės būklės, prarado mechaninį atsparumą, neteko stabilumo, todėl toliau juo naudotis tapo nesaugu, atsirado rekonstrukcijos poreikis.

2024 m. kovo 13 d. draudikas informavo pareiškėją apie apskaičiuotą 1 513,11 Eur (su PVM) draudimo išmoką, atlyginančią dėl Įvykio susidarancias Buto vidaus apdailos darbų sąnaudas. Be Buto vidaus apdailos darbus atlyginančios draudimo išmokos, draudikas pareiškėjui yra išmokėjęs 18 324,4 Eur draudimo išmoką, atlyginančią kitas su Įvykiu susijusias išlaidas². Taip pat draudikas išmokėjo 9 491,45 Eur draudimo išmoką daugiabučio namo, kuriame yra Butas, (toliau – Namas) patalpų savininkų bendrijai (toliau – Bendrija). Ši išmoka buvo skirta Įvykio bendroms Namo konstrukcijoms padarytos žalos šalinimo sąnaudoms atlyginti.

Pareiškėjas, nesutikdamas su draudiko sprendimu dėl Buto atkūrimo sąnaudų atlyginimo, pateikė pretenziją. Draudikas jos netenkino, todėl tarp šalių kilo ginčas. Kreipimesi į Lietuvos banką pareiškėjas prašė įpareigoti draudiką atlyginti Buto apdailai padarytą žalą pagal 2023 m. gegužės 9 d. UAB „Consensa“ parengtą komercinį pasiūlymą „Buto vidaus apdailos darbų sąmata“ (toliau – Komercinis pasiūlymas). Komerciniame pasiūlyme nurodyta darbų kaina – 23 563,97 Eur be PVM (28 512,40 Eur su PVM). Pareiškėjas prašė įpareigoti draudiką išmokėti 26 954,60 Eur draudimo išmoką (nurodė neprašantis draudiko atlyginti Komerciniame pasiūlyme nurodytų išlaidų, susijusių „su laminatų klojimu ir grindjuosčių montavimu 1 557,80 Eur“).

¹ Patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2016 m. gruodžio 22 d. nutarimu Nr. 03-20 (nuo 2021 m. lapkričio 1 d. galiojanti redakcija).

² Draudiko pateikta draudimo išmokos detalizacija: „žymeklių sudėjimas – 420,00 Eur, antstolio paslauga – 169,40 Eur, antstolio paslaugos – 181,50 Eur, advokato paslaugos – 121,00 Eur, avarinės būklės likvidavimo projekto parengimas – 8 400,00 Eur, pastato būklės tinkamumo naudojimas pagal paskirtį – 150,00 Eur bei pareiškėjo negautos pajamos – 8 882,50 Eur (550,00 Eur/mėn. * 19 mėn. = 10 450,00 Eur. Iš šios sumos buvo minusuotas 15 proc. pajamų mokestis – 1 567,50 Eur).“

Draudikas nurodė su pareiškėjo reikalavimu dėl papildomos draudimo išmokos, atlyginančios su Įvykiu susijusių Buto apdailos darbų sąnaudas, nesutinkantis. Draudiko teigimu, įvertinus su Įvykio padariniais ir jų šalinimu susijusius dokumentus, buvo kreiptasi į UAB „Baltics Property“ (toliau – Draudiko pasitelkta įmonė), kuri 2024 m. vasario 26 d. parengė Butui padarytos žalos išankstinio tyrimo ataskaitą (toliau – Žalos Butui tyrimo ataskaita). Šioje ataskaitoje nustatyta, kad Komercinis pasiūlymas yra nepagrįstas, taip pat pateikta Buto apdailos darbų sąmata (toliau – Buto apdailos sąmata), kurios suma – 1 513,11 Eur su PVM.

Draudikas pastebėjo, kad pareiškėjo Komerciniame pasiūlyme, kuris skirtas Buto vidaus apdailos darbams, buvo įtraukti ir avarinių sienų sutvirtinimo darbai. Draudiko teigimu, į Buto apdailos sąmatą nebuvo traukti Namų bendrųjų išorinių konstrukcijų (sienų) remonto (sutvirtinimo) darbai, nes jie buvo įvertinti ir atlyginti Bendrijai kitoje žalos byloje. Su Įvykiu susiję bendrųjų Namų konstrukcijų apgadinimai įvertinti ir jų šalinimo išlaidos apskaičiuotos pagal atskirą Draudiko pasitelktos įmonės 2024 m. vasario 28 d. parengtą žalą Namui išankstinio tyrimo ataskaitą (toliau – Žalos Namui tyrimo ataskaita).

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių (toliau – Ginčų nagrinėjimo taisyklės) 44 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka ginčo šalių pateiktų įrodymų vertinimą ir jo pagrindu priima sprendimą.

Atsižvelgiant į ginčo šalių nurodytas aplinkybes ir pateiktus įrodymus, darytina išvada, kad šalių nesutarimas kilo dėl draudimo išmokos, atlyginančios Buto apdailos darbų sąnaudas, dydžio.

Siekiant išspręsti tarp šalių kilusį ginčą, Lietuvos banko nuomone, būtina įvertinti draudiko apskaičiuotos draudimo išmokos pagrįstumą.

Draudimo sutarčiai taikomų Taisyklių 98 punkte nustatyta, kad civilinės atsakomybės draudimo objektas yra draudėjo turiniai interesai, susiję su draudėjo civiline atsakomybe už žalą, padarytą tretiesiems asmenims, kuri atsirado draudimo sutarties galiojimo metu ir šalių nustatytu draudimo apsaugos laikotarpiu, kuris negali būti trumpesnis nei dveji metai nuo darbų rezultato atidavimo naudoti dienos, dėl draudimo sutarties galiojimo metu atliekamų ir (arba) atliktų apdraustų darbų.

Bendrąsias civilinės atsakomybės atsiradimo sąlygas ir pagrindus nustato Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas (toliau – Civilinis kodeksas). Vadovaujantis Civilinio kodekso 6.246 straipsnio 1 dalimi, civilinė atsakomybė atsiranda neįvykdžius įstatymuose ar sutartyje nustatytos pareigos (neteisėtas neveikimas) arba atlikus veiksmus, kuriuos įstatymai ar sutartis draudžia atlikti (neteisėtas neveikimas), arba pažeidus bendro pobūdžio pareigą elgtis atidžiai ir rūpestingai. Civilinei atsakomybei taikyti būtina nustatyti šias sąlygas: neteisėtus veiksmus (Civilinio kodekso 6.246 straipsnis), žalą (Civilinio kodekso 6.249 straipsnis), priešastinį ryšį tarp asmens neteisėtų veiksmų ir atsiradusios žalos (Civilinio kodekso 6.247 straipsnis) ir kaltę (Civilinio kodekso 6.248 straipsnis).

Taisyklių 114 punkte nustatyta, kad draudimo išmokos dydį nustato draudikas, atsižvelgdamas į padarytos žalos dydį. Žalos dydis nustatomas atsižvelgiant į Civilinio kodekso ir kitų teisės aktų nuostatas, įsiteisėjusį teismo sprendimą ar įsiteisėjusią teismo nutartį patvirtinti taikos sutartį civilinėje byloje pagal trečiojo asmens ieškinį draudėjui dėl žalos atlyginimo, trečiojo asmens ar kitų įstaigų ir įmonių, pagal teisės aktus turinčių teisę nustatyti žalos sveikatai dydį, išvadas.

Pagal Taisyklių 115 punktą, draudimo išmoka negali viršyti draudimo sumos ir žalos dydžio, išskyrus atvejus, nurodytus Civilinio kodekso 6.1013 straipsnyje³.

Kaip minėta, pareiškėjas nesutinka su draudiko apskaičiuotu draudimo išmokos, atlyginančios Buto apdailos darbų kainą, dydžiu.

³ Ribojimas netaikomas būtinoms išlaidoms, draudėjo turėtoms mažinant žalą ar vykdant draudiko nurodymus.

Pažymėtina, kad pagal kasacinio teismo praktiką, kai ginčas yra susijęs su atlygintinos žalos dydžiu ir nėra susijęs nei su atsisakymu mokėti draudimo išmoką, nei su draudimo išmokos sumažinimo atvejais, nagrinėjant ginčą taikytina bendroji įrodinėjimo naštos taisyklė – šalys turi įrodyti tas aplinkybes, kuriomis grindžia savo reikalavimus bei atsikirtimus, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti⁴.

Vadovaujantis nurodyta kasacinio teismo praktika, taip pat Ginčų nagrinėjimo taisyklių 44 punktu, kuriame nustatyta, kad vartojimo ginčai nagrinėjami laikantis rungimosi principo, darytina išvada, kad pareiškėjas turi įrodyti, jog draudiko apskaičiuotos išmokos dydis yra nepagrįstas. Draudikas, atvirksčiai, turi pagrįsti, kad jo atlikti skaičiavimai, kuriais jis vadovavosi priimdamas sprendimą dėl draudimo išmokos, yra teisingi.

Kaip minėta, pareiškėjas prašo įpareigoti draudiką žalą Butui atlyginti pagal pareiškėjo pateiktą Komercinį pasiūlymą, sudarytą Buto apdailos darbų kainai įvertinti. Vis dėlto, kaip minėta, pagal Taisyklės žalos dydžio nustatymo prerogatyva suteikta būtent draudikui.

Iš pateiktų duomenų matyti, kad Draudiko pasitelktos įmonės atstovai įvertino pareiškėjo pateiktus dokumentus, apžiūrėjo Namą ir Butą, parengė Žalos Namui tyrimo ataskaitą ir Žalos Butui tyrimo ataskaitą (toliau kartu – Tyrimo ataskaitos). Pažymėtina, kad abu Tyrimo ataskaitas rengę Draudiko pasitelktos įmonės atstovai turi kvalifikaciją statybos srityje patvirtinančius sertifikatus ir yra teismo ekspertai.

Draudiko pasitelktos įmonės atstovai kritiškai įvertino pareiškėjo pateiktame Komerciniame pasiūlyme nurodytus žalos Butui skaičiavimus ir, panaudodami kompiuterinę programą „Sąmata“, parengė Buto apdailos sąmatą.

Žalos Butui tyrimo ataskaitoje nurodoma: „Tyrimo metu nustatyta, kad bute, adresu (*duomenys neskelbiami*), antrajame kambaryje, kurio išorinė siena nukreipta į daugiabučio namo statybvieta, adresu (*duomenys neskelbiami*), nuo sienų reikia numušti tinką, užtaisyti įtrūkimus skiediniu, nutinkuoti sienas atstatant vidaus paviršių vertikalumą, atstatyti lentinių grindų horizontalumą. <...> Sudarius sąmatą nustatyta, kad buto remonto darbų vertė, darbus atliekant rangos būdu, yra 1 513,11 Eur su PVM (žr. Priedas Nr. 2). Sąmata sudaryta vertinant, kad buto sienų ir grindų apdailos nusidėvėjimas siekia 40%⁵. Nusidėvėjimas įvertintas pagal UAB „Sistela“ išleistus statinių vidutinės naudojimo trukmės normatyvus SVN I, kuriuose yra pateiktas apdailos nusidėvėjimo procentas, priklausomai nuo nusidėvėjimo požymių. <...> Į lokalinę sąmatą nėra įskaičiuoti pastato bendrųjų konstrukcijų, t. y. pamatų ir išorinių atitvarų stiprinimo darbai.“

Draudikas paaiškino, kad bendrųjų Namų konstrukcijų – pamatų ir sienų – sutvirtinimo po įvykio darbai buvo atlyginti kitoje žalos byloje, draudimo išmokos gavėjas – Bendrija. Pareiškėjas šios aplinkybės neginčija. Draudimo išmoka, atlyginanti bendrųjų Namų konstrukcijų remonto išlaidas, buvo apskaičiuota pagal Draudiko pasitelktos įmonės sudarytą Žalos Namui tyrimo ataskaitą, kurioje nurodoma: „Tyrimo metu nustatyta, atstatant daugiabučio namo I korpuso <...>, adresu (*duomenys neskelbiami*), išorines konstrukcijas iki būklės, buvusios prieš įvykį, reikia sustiprinti pamatus įrengiant monolitinio gelžbetonio papėdes, atlikti mūro sienų plyšių susiuvimą ir pleištavimą, apkaustyti atitrūkusią šiaurinę sieną metalinėmis juostomis. <...> Sudarius sąmatą nustatyta, kad daugiabučio namo I korpuso, adresu (*duomenys neskelbiami*), remonto darbų vertė, darbus atliekant rangos būdu, yra 9 491,45 Eur su PVM (žr. Priedas Nr. 2). Sąmata sudaryta nevertinant nusidėvėjimo, kadangi stiprinimo darbams yra naudojamos naujos konstrukcijos, kurių pastate iki įvykio nebuvo, t. y. apkaustai, pleištai, gelžbetonio papėdės.“

Kaip matyti iš Žalos Namui tyrimo ataskaitoje pateiktos sąmatos (toliau – Namų remonto sąmata), į ją įtraukti Namų pamatų stiprinimo darbai su detalizacija (kaina – 3 225,57 Eur), Namų sienų stiprinimo darbai su detalizacija (kaina – 2 104,88 Eur), kiti darbai ir išlaidos. Taigi, draudikas pagrindė, kad dėl įvykio būtini Namų bendrųjų konstrukcijų sutvirtinimo darbai (įskaitant Komerciniame pasiūlyme numatytus sienų sutvirtinimo darbus) buvo įvertinti specialių žinių turinčių asmenų ir atlyginti, išmokant draudimo išmoką. Analogiškai specialių žinių turinčių asmenų išvadamis bei skaičiavimais draudikas pagrindė ir Buto vidaus apdailos darbus atlyginančios draudimo išmokos dydį.

Įvertinus Tyrimo ataskaitose nurodytus duomenis ir pateiktus skaičiavimus (sąmatas), nenustatyta pagrindo jais abejoti ar draudikui nesivadovauti, nustatant draudimo išmokos dydį.

⁴ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. kovo 19 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-81-1075/2018 ir kt.

⁵ Nekilnojamojo turto registro išrašė nurodoma, kad Buto statybos pabaigos metai – 1940 m.

Pažymėtina, kad pareiškėjas taip pat nenurodė jokių konkrečių Tyrimo ataskaitų trūkumų ar nesutikimo su jomis motyvų, išskyrus galimai per mažą ir Buto atkūrimui nepakankamą remonto kainą.

Kaip minėta, pareiškėjo iniciatyva parengtą Komercinį pasiūlymą Draudiko pasitelktos įmonės atstovai įvertino kritiškai: „Visų pirma, komercinis pasiūlymas parengtas ne su sąmatų sudarymo programa, nėra darbų identifikacinių kodų (darbo kodų), todėl nėra galimybės patikrinti rangovo siūlomų darbų skaičiuojamąsias kainas. Sąmatos gale nurodytos tiesioginės išlaidos, taip pat priskaičiuotos komplektavimo bei tiekimo išlaidos (14%), nenumatytos statyb vietės išlaidos (12%), pelnas (6%). Remiantis Lietuvoje dažniausiai naudojama UAB „Sistela“ sąmatų sudarymo programa „SAMATA“, statyb vietės išlaidos įeina į tiesiogines išlaidas ir sudaro 9% nuo statybos darbų išlaidų. Komplektavimo bei tiekimo išlaidos atskirai nebėra įtraukiamos ir yra nepagrįstos, kadangi nėra aišku, ką reiškia komplektavimo išlaidos. Pelnas įprastai numatomas 5% nuo tiesioginių ir pridėtinių išlaidų, o ne 6%, kaip pateikta Komerciniame pasiūlyme. Komerciniame pasiūlyme darbo „įtrūkumų sienose paruošimo remontui, tinko nuėmimas“ kaina nurodyta už 1 komplektą. Darbas nėra detalizuotas. Neaišku, kokį kiekį remontuojamų sienų, įvertino rangovas. Darbo „avarinių sienų remontas, sustiprinimas pagal projektą“ kaina taip pat nurodyta už 1 komplektą. Darbas ir vėl nėra detalizuotas. Neaišku kokį kiekį stiprinamų sienų įvertino rangovas. Komerciniame pasiūlyme nepagrįstai įvertintas grindų išdaužymas ir betonavimas visame bute (27,52 m²), kadangi lentines grindis išlyginti reikės tik antrajame kambaryje. Komerciniame pasiūlyme nepagrįstai įvertintas visų sienų (78m²) tinkavimas gipsiniu tinku, kai dėl pamatų deformacijų nukentėjo tik antrojo kambario išorinės sienos. Komerciniame pasiūlyme įvertinti net visų sienų (78 m²) glaistymo ir dažymo darbai, kai vieno kambario sienos net nebuvo glaistytos ir dažytos. Komerciniame pasiūlyme įvertintas laminato grindų įrengimas visame bute (25 m²), grindjuosčių montavimas, kai laminato grindų dangos bute visai nėra, grindjuosčių taip pat nėra. Komerciniame pasiūlyme įvertintas pažeistų trinkelėlių įrengimas (1 kompl.), kai jokių trinkelėlių bute nėra.“

Šiuo atveju specialių žinių turintys Draudiko pasitelktos įmonės atstovai išsamiai motyvavo nustatytus Komercinio pasiūlymo trūkumus. Sutiktina su draudiku, kad Komerciniame pasiūlyme nurodyti neaiškūs įkainiai bei darbų kiekiai pašalina galimybę remtis tokiu žalos skaičiavimu kaip objektyviu ir patikimu šaltiniu. Kartu toks neaiškus skaičiavimas nepaneigia detalių ir žinomais šaltiniais pagrįstų Draudiko pasitelktos įmonės parengtų sąmatų teisingumo.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuota teisės aiškinimo ir taikymo praktika, pagal kurią konkretūs faktiniai duomenys, gauti ekspertinio tyrimo metu, gali būti atmesti kaip įrodymai, jei manoma, kad jie nepagrįsti, nepatikimi ar turi kitokių trūkumų. Kritiškai vertinti eksperto išvadą ar jos dalį galima tada, kai ekspertizės turinys prieštaringas, išvados neišplaukia iš tyrimo eigos, išvada pateikta neatlikus tyrimo arba jis atliktas neišsamiai ir kitais panašiais atvejais, kai kyla pagrįstų abejonių dėl ekspertinio tyrimo eigos ir rezultatų. Eksperto išvada pripažįstama pakankamu įrodymu, jeigu šios išvados duomenys yra nuoseklūs ir išsamūs, taip pat jei eksperto išvada neprieštarauja faktiniams duomenims, gautiems iš tos pačios rūšies ar skirtingų įrodinėjimo priemonių. Eksperto išvada laikoma pagrįsta, jeigu, įvertinus ginčo šalių pateiktų įrodymų visumą, eksperto išvados duomenys leidžia daryti pagrįstą išvadą apie įrodinėjamų faktinių aplinkybių buvimą ar nebuvimą.

Įvertinus pateiktus duomenis, darytina išvada, kad draudikas įvykio nulemtų Buto apdailos darbų sąnaudas atlyginančios draudimo išmokos dydį pagrindė specialių žinių turinčių asmenų vertinimu, skaičiavimais ir kitais surinktais duomenimis. Objektyvių ir patikimų duomenų, paneigiančių Draudiko pasitelktos įmonės išvadų ir skaičiavimų pagrįstumą, nebuvo pateikta.

Nenustačius pagrindo rekomenduoti draudikui išmokėti papildomą su Buto atkūrimu susijusią draudimo išmoką, pareiškėjo reikalavimas atmestinas kaip nepagrįstas.

Į esminius šalių išdėstytus argumentus atsakyta, o kiti šalių nurodyti argumentai neturi esminės reikšmės sprendimo teisėtumui ir pagrįstumui, todėl dėl jų Lietuvos bankas plačiau nepasisako. Lietuvos banko pareiga priimti motyvuotą sprendimą neturėtų būti suprantama kaip reikalavimas detaliam atsakymui į kiekvieną šalių argumentą⁶.

⁶ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. spalio 5 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-382/2010; 2010 m. gruodžio 20 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-536/2010 ir kt.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u

Atmesti pareiškėjo X. X. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko kreiptis į teismą įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio Lietuvos banko sprendimo apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos teismui, prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.

Direktorius

Arūnas Raišutis